

DEBRECZEN

A DEBRECZENI ÉS VIDÉKI FÜGGETLENSÉGI PÁRT KÖZLÖNYE.

Egész évre 10 ft - kr.
Félévre 5 " "
Negyedévre 2 " 50 "
Egy hónapra 1 " "

Egyes szám ára 4 kr.

Feladvány szerkesztő: **Dr. Nagy Zsigmond**
Kiadók: **Hoffmann és Társa**

Hirdetési díj:
Négy hasábos polt szert 5 kr. Nagyobb terjedelmű s többes
hirdetések alkut szerinti jutányos áron nyújthatunk fel. Bélyeg-díj min-
den külön beiktatásért 30 kr.

Lesz-e hát békeség?

Debreczen, jan. 21.

A második ezredév első esztendője ugyancsak zavaros politikai helyzettel kezdődik.

Mióta Apponyi Albert gróf famozus cikkére válaszul elhangzott a szabad-
elvű párt szószólói ajkáról a »trenga
Dei«, az »Istenbéke« jeligeje, az ország
közvéleménye egy égis meredő óriási
kérdőjel előtt áll, a melyre a feleletet
immár három hete lesi, várja, de még
mindeztideig hiában várja.

Történetek ugyan kijelentések ezen
is, azon az oldalon is. Apponyi a költ-
ségvetés tárgyalásának kapcsán, köze-
lebről is megjelölte azt, hogy mit ért
ő a béke alatt s minő előleges feltételek
bekövetkezése után gondolja ő azt le-
hetségesnek.

Beszédét az egész ország tisztelő
figyelemmel hallgatta, még azok is, aki-
ket az ő u. n. követelése, azok a jám-
bor limonádészerű óhajtasok kielégíteni
nem tudnak.

Tisztelő figyelemmel hallgattuk mi
is, mert azok a hazafiúi aggodalmak, a
melyek őt szólásra kényszeríték, a mi
szívünkben is eleven fájdalommal lüktet-
nek; mert azok a sérelmek, a miket az
igazsággal teljesen megegyezőleg felpa-
naszolt, a mi jogos érdekeinkben is ezer-
szer ütöttek sajtó sebet; és mert az az
óhajtas, a mely az ő lelkéből feltört,
hogy állítsuk helyre a magyar társada-
lomnak teljesen feldult belső békeségét,
ez az óhajtas nekünk is mindennapi
imádságunk.

De bármekkora tisztelettel hallgat-
tuk is meg a nemzeti párt hazafias ve-
zérének ideális szárnyalású beszédét:
kielégítést nem voltunk képesek benne
találni.

Nem elégitett volna ki az a beszéd,
már »a priori«, a kormányelnök ráadott
feleletének ismerete nélkül sem, mert az
ő általa elősorolt sérelmek — bár egy-
től-egyig mind igazolt és mind fájdalma-
sak — mégis csak a kisebbségűek kö-
zül valók, a melyek a főbajnak csak
symptomái, csak kísérő tünetei, a me-
lyeket külön nem lehet elenyésztetni,
ellenben a főbaj gyökeres kiirtásával,
azonnal és pedig maguktól eltűnnek.

Magyarország betegségét egyedül és
kizárólag szerencsétlen közjogi helyzete
okozza. Ez szülte a Bécs előtt való szol-
gati meghunyászkodást, a hatalom birto-
káért folytatott nemzetirtó kortesháboru-
kat, ebből folyik nemzeti kereskedelmünk-
iparunk és mezőgazdaságunk botor el-
nyomása és mindaz a bűn, a melynek
terhe alatt nyög árva nemzetünk.

Azok a nemes honfiérvényből fakadt
nyilatkozatok tehát, a miket Apponyi
Albert gróf a törvényhozás színe előtt
az ország békéjének gyökeres orvoslása
reményében tett, teljesen hatásmelküli,
célra nem vezethető, akadémikus jellegű
óhajtasok, a melyek bennünket már a
priori sem elégitthettek ki.

De még kevésbé töltönek el ben-
nünket megnyugvással »a porterioris«, a
kormány hivatalos válaszában tudomásul
vétele után.

Mert mit tett a kormány?

Először is letagadta a napnál vilá-
gosabb igazságokat, letagadta azt a sok
brutális jogtiprást és törvénytörést, a
melyet az ellenzéki választókkal szem-
ben, széles e hazában elkövettek. Leta-
gadta, mert a beismerése természetesen
még nagyobb gyalázatot zudítana a ha-
talam szekeiben ülők fejére, mint ma-
goknak a tényeknek elkövetése.

Hagyján! Ezért a tagadásért még
nem lőrnénk pácát fölötte, mert ez
még némi szeméremérzetre mutat.

De tette a kormány a jövőre
vonatközlő kötelező formában valami
olyan nyilatkozatot, a melyből ha csak
a legparányibb reményt is merithetők
arra nézve, hogy az eddigi üzelmeknek
vége szakad.

Nem tett!

Mindössze is csak annyit mondott:
»nesze semmi, fogd meg jól!«

Azt mondta, hogy az ellenzék hagy-
jon fel alkotmányos kötelességének tel-
jesítésével, bírálati jogának eddigi hatá-
lyos érvényesítésével, engedjen szabad
kezet a kormánynak a kiegyezési tárgya-
lások folytatására, nyugodjon bele, hogy
a ránk eddigi igazságtalanul rótt kö-
zö-ügyes quotát még feljebb emelhesse s
a már is végső kimerülés szélére jutott
adózó népet újabb 10—12 millió, éven-
ként növekedő teherrel sújtva, hunyjon
szemet addig, amíg az Ausztriával való
közös vámterület és a közös jegybank
kérdését minden evidens érdekünk vilá-
gos hátrányára újabb tíz esztendőre ki-
veszi a nemzet rendelkezése alól; és ha
az ellenzék milderre szépecskén rááll,
akkor jutalmul kap egy kis cukros vi-
zet, egy kis édesfagyókeret, a min —
én édes Istenem, olyan jól el lehet rá-
gódni, akkor megkapja a kuriai bírás-
kodásról szóló törvényt, persze olyan
alakban, a mely a kormánypárt hatalmi
érdekeit nem érintheti, a mely tehát se
árt, se használ, mint a nagy-kőrösi-szen-
telt víz.

Dejszen urak! nem úgy verik a czi-
gányt!

E helyett a békeség helyett ezer-

te nagyobb örömmel választjuk a
harcot, az alkotmányos, a részünkről
tisztá fegyverekkel vivandó küzdelmet, a
melynek ha egyelőre nem lenne is meg-
érdemelt diadal a bére, de az az óriási
értékű eredménye mindenesetre meglesz,
hogy a nemzetben ébren tartja jogainak
ismeretét, szívvel ápolja a hazánk füg-
getlenségének Istentől belénk öltött szent
vággyát; s akaratait türelmes gyakorlás ál-
tal edzi a végből, hogy ha majd eljő a
nagy elhatározások komoly ideje, nagyságos
cselekedetével egy csapásra ragadjon ma-
gához minden jogot és minden fenséget, a
mi Isten végzéséből megilleti.

A nagy elhatározásoknak ez a ko-
moly ideje, hogy eljő, hogy már nincs is
messze, arra nézve napnál világosabb
jeleink vannak. Abban a másik állam-
ban, a melylyel végzetes közösségben
kell ma még élnünk, napról-napra tért
hódítanak a bomlasztó törekvések.

Vannak, akik mitőlünk akarnak sza-
badulni, de vannak még pedig sokkal te-
kintélyesebb számmal s folyton erősödő
hatalom és befolyás birtokában olyanok,
a kik magát az osztrák császárságot akar-
ják szétrobbantani s egységes államból
federatív országok koalíciójává alakí-
tani át.

Isten segítse őket a mi szemünkbe
kedves törekvéseikben. Ők minékünk tud-
tunkon kívül és egyenes szándékuk elle-
nére a titkos pionerjaink, a kik a mi
hazánk függetlenségének egyengetik az
utját.

Hiába akarják tehát a 67-es alap
Baál-papjai örök időkre felbonthatatlan-
nak declarálni a kiegyezést: fel kell an-
nak, mint természetellenes egyesülésnek
magától is bomlania.

Mi azonban nem akarjuk bevárni
azt, a mig magától felbomlik, hanem azt
óhajtjuk, azt kívánjuk, azt követeljük,
hogy a nemzet maga lássa be ennek a
szerencsétlen összeköttetésnek megalázó,
megnyomorító, elsorvasztó voltát és egy
nagy, egy férfias elhatározással vegye ki
az intézkedés kormánypálcáját azoknak
a kezéből, a kik vagy szánandó vakság-
ból, vagy szándékos gonoszságból to-
vábbra is a megalázás, a kifosztás útján
akarják vezetni az erkölcsi elzúllás és
elaljasodás eemzeti temetője felé.

Dr. Nagy Zsigmond.

Viharos szociálista gyűlés. Bécsben a
keresztény szociálisták tegnapi ülése, amelyen
600 ember, köztük 200 szociálista vett részt,
viharos lefolyású volt. A szónokokat, Hemann
dr. és Kunschitz képviselőket ismételt felbe
szakították. Végre is dulakodással fajult a do-
log, úgy hogy rendőröknek kellett a termet ki-
űriteniök.

A debreczeni ev. ref. elemi iskolák története.*)

— 1708-tól a jelenkorig. —

— Iskolák keletkezése. Iskoláztatás —

A 18-ik századdal egy egészen új aera nyílik meg az iskolák fejlődésére, illetve keletkezésére nézve. — Az 1708-ik évben már 13 leány iskola állott a város különböző részein, melyekben a leány gyermekek nyertek kiképezést. Az ezen évben készült Artikulus bevezető részében a következő figyelemre méltó sorokat találjuk:

„Országunkban és körülöttünk forgó hadakozások, vérontások, reánk árviz módjára tuduló nyomoruságok, felelnek, rettegések, ottan való nyári és téli siralmas futások, kárvallások és inségek között is nevedésben ment volna és utczánként a leányi scholák megsaporodtak és megterheltezték pálmafa módjára nevelkedtenek.“

Ebből azt lehet következtetni, hogy a leányiskolák jóval előbb keletkeztek, mert már úgy beszél a fentebb említett articulus rólok, mint megterheltezték pálmafaról.

S hogy a nevelésügy városunkban ily hatalmas lendületet vett, az az egyházon kívül a nemes városnak is érdeme.

Hiszen az egész város reformatus volt, egyházi, városi hivatalnokai mind egy hitet vallottak, a főbíró egyszersmind egyházi főcurátor volt s így nem is lehet csodálkozni rajta, ha a nemes város az egyházat segítette, gyámoltotta, főképen oly ügyös és nemes dolgban, mint a népnevelés.

Kezdetben a tanítók saját házaikban tanítottak, csak az olyanok részére adott a város iskolaépületet, kik saját lakással nem bírtak. A leányiskolák száma azonban egész 1764-ig igen ingadozást mutat. Az 1709. év végén s az 1710. év elején dühöngő pestisben 5 tanító elhalt, kiknek helyére is került elegendő számú ember s emellegva 1711-ben már is 11 iskola volt u. m. 1. N.-Czegléd utcán Burgondia közben. 2. Nagy-Csapó-, 3.

* Mutatvány Tassi Miklós ev. ref. tanítónak hasonló című nagyobb munkájából, a melyet a debreczeni ev. ref. iskolaszék megbízásából Csorika István tanítóval közösen készített.

Kis-Csapó, 4. Nagy-Péterfia-, 5. Mester-, 6. N.-Hatvan-, 7. Piacz-, 8. N.-Várad-, 9. Kis-Várad-, 10. N.-Varga-, 11. N.-Czegléd utcán. 1714-ben 12, 1720-ban 10, 1729-ben 9, 1751-ben 11, 1764-ben pedig 10 iskola volt.

A collegiumi elemi fiúiskoláról ezen időből is vajmi keveset tudunk. — csupán az egyes évekről a létszámot, a curátorok feljegyzései nyomán. Ebben az időben is különböző névvel jelöltek alsóbb osztályba járók, nevezetnek sertariusoknak, lactoreseknek, elementistáknak. — De a mint a curatori feljegyzések mutatják ezen tanulók a leszegényebb gyermekek lehettek, kik a felsőbb osztályokba nem mentek, hanem egy avagy két év alatt megtanulván írni és olvasni s aztán itt hagyták az iskolát.

Évek szerint a következő kimutatás mutatja az elemi iskolába járók számát:

1734-ben	30.	1737-ben	18.	1739-ben	10.
1740-ben	20.	1742-ben	22.	1743-ban	36.
1744-ben	32.	1745-ben	16.	1746-ban	28.
1756-ban	17.	1757-58-ban	22.	1758-59-ben	20.
1759-60-ban	25.	1760-61-ben	32.	1761-62-ben	26.

E számok azonban, mint fentebb is megjegyeztük, hihetőleg csak a vidékről jöttek mennyiségét mutatják. A helybeliek jótéteményben nem részesülvén, a curátor könyvében nem szerepelhettek. 1734-től egész 1757ig a kimutatás polgári év szerint vezetődött, az iskolai év szerinti, mi a czélnak sokkal jobban megfelelt s természetesebb is, csak az 1757-8 évvel végződik. A feljegyzés is nagyon hiányos, mi azonban az 1762. évtől kezdve nem fordul elő, úgy látszik, ez időtől fogva nagyobb felügyeletet gyakoroltak a curátor könyvei felett. De lássuk tovább a statisztikát:

1762-3-ban	10.	1763-4-ben	16.	1764-5-ben	33.
1765-6-ban	37.	1766-7-ben	34.	1767-8-ban	32.
1768-9-ben	22.	1769-70-ban	24.	1770-1-ben	36.
1771-2-ben	42.	1772-3-ban	22.	1773-4-ben	41.
1774-5-ben	27.	1775-6-ban	19.	1776-7-ben	24.
1777-8-ban	18.	1778-9-ben	51.	1779-80-ban	41.
1780-1-ben	33.	1781-2-ben	44.	1782-3-ban	37.
1783-4-ben	29.	1784-5-ben	21.	1785-6-ban	21.
1786-7-ben	20.	1787-8-ban	24.		

Az 1788-9-ik évtől kezdve az elemi iskolások két csoportra osztva tanítottak. — Erre enged következtetni a curatori könyvben található: »Elementarii majores« és »Elementarii minores« elnevezés. Mindenik szakasznak külön tanítója volt. Hogy azonban az »elementarii minores«-ek az egy év elteltével a »majores«-ek szakaszába tételtek é a, arról semmi nyom nem vezet. — Ugy látszik mindenik osztályban ugyanazt tanították s az év elteltével a növendékek hazamentek, magukkal vivén az írás és olvasás mesterségét.

A létszám következő volt:

Elemi majores.	Elemi minores.
1788-9-ben	7.
1789-90-ben	4.
1790-1-ben	15.
1891-2-ben	10.
1792-3-ban	13.
1793-4-ben	11.

Itt vége szakad a curatori feljegyzéseknek. Azonban 1801-ben Tikos István senior és collegiumi curátor azt jelenti a városi tanácsnak, hogy az alsóbb classisokban tanuló gyermekek száma 2-300 sőt több is, és emiatt a classisok egészségtelenek. Szükséges újabban 10 osztály. E végre kéri a város segédelmét. A tanács meg is szavazott 200 ezer téglát és fát, melytől illendőnek sőt kötelességének ismeri. (Városi jkv. 1801. 397-288.)

Eme jelentés azt mutatja, hogy a növendékek létszáma gyorsan emelkedett s a meglevő termek keveseknek bizonyultak. De hogy a város által adott segélylyel mi történt, a 10 terem felépített-e, arra semmi nyom nem vezetett bennünket.

Azonban már az 1739 évben az egyház nem elégedett meg a főiskolában fennálló elemi fiúiskolával, hihetőleg kevesnek tartotta, vagy a mi megvalószintűbb farasztónak s a gyermekekre nézve sok veszélylyel járóknak találta a város különböző részeiről a collegiumba való menettel s az egyháztanács tagjai s egy gyűlésben megegyeztek abban, hogy utczánként magyar fiúiskolák vergáltassanak, mely végzését az egyháznak a városi tanács is approbálta. Eme határozat azonban nem tudni mi okból is papíron maradt, járván a fiú gyermekek továbbra is collegiumba.

A „DEBRECZENI“ TÁRCZAJA.

Az ember.

(Szatira.)

Írta:

Kósa Ede.

A „Debreczeni“ részére.

„Virág az ember, melynek gyökere
Ott lenn van a pokolban“

Petőfy.

Régen dolo'gatos potyára,
Lantot már régen pengetek;
S jutalmul a „hálás“ világtól;
Nem kaptam még egy koepet!
Homlokom sem fedte, borita
Eddigélé babér s virág...
Előbukkanó „csillagok“ közt
Nem vett észre még a világ!
Posványban elve még homály fed...
Nem zengi róna, bérez nevem,
Magam az Olympus hegyére
Nem sikerült felküzdenem!
Mindegy! — azért lantot elő most,
Hiszen dalolni még szabad...
Ez ellen B é c s b ő l még időig:
Nem jött tiltó parancsolat,
Nem tüszkölnek a főispánok,
Dalol, — nem a miniszterek;
Kiknek üdvök mennyei jussok,
Mindenható Bécsből ered.
Osztrák M a m m o n előtt hasalva:
Boldogítják a H o n t s H a z á t...
Hja! hiába — „osztrák-magyar“ Bécs
Ma soknak z s i r o s k o n c z o t á d,

Hazánk testéből azt kivágva...
Hazánkon vágva nagy eret...
Mindegy! ezzel mit se törődnek.
Ma az „é l e m e s“ emberek!
Szabad országban szabad a dal...
Dalolni s lányt ö'elni oly jó...
Daloljunk tehát a míg élünk
Ió peán!*) néked Apolló!

* * *

Miről daloljak én tehát most?
Midőn a kor oly bünte'len!
Elmondjam-é kaczer leányról?
Elmondjam-é mily hűtelen?
Vadházasságát elbeszéljem?
Mely házasság ma divatos.
Megérjük mi azt nem sokára,
Hogy a ki csak flasztart tapos:
Oltárhoz sem lép kedvesével
Felesleges lesz ez — hanem:
Nyegle módon karon fog egy nő
Setatéren és utfélen,
S élnek együtt galamb módjára
Csokolózva, zavartalan...
Turbekolásnak olyan édes
Oh! olyan vonzó hangja van!
Két életet sűríg lekötni,
Barbár dolog; nem is lehet...
Ha a nő hervad skártha téve
Ujítani kell, — s akkor mehet!
Személyi jog megsértve lenne
Ha tiltva volna sok „viszony“,
Embort igába hajtva látni
Mily skandalum és mily iszony?
A „Kanon jog“ régen elévült,

*) „Ió peán“ — a régi görög nép üdv kiáltása volt, anyait jelent: üdv neked Apolló! K. E.

Az ujkor rajta áthaladt;
Az hallgat rá ki a világtól
A műve tségtől elmaradt;
A ki el csak a pocolyában
Holmi „tehén szagu“ falun,
Hol háj fénylik büzlük ma is még
Suvix helyett czipón, sarun,
Hol a „t i b á k“-ban van szemérem
S dudvak között erkölcs virul;
S a nő szem é r m e t l e n beszéden
Együgyü módon el p i r u l!
Mig városon a „k l i m a“ — oh! más...
És „k o r s z e r ü b b“ erkölcs divat;
Ott — legtöb — papot már magához
Csak is a végponton hivat,
Midőn lelke karambolázik
Amaz „u j é g, u j f ő l d“ felé
Mig nem nyögött — b e t y á r k o d o t t csak
És lelke volt az ö r d ö g é!
Soknak csak „u t o l s ó k e n e t“ kell
Csoda! hogy kell soknak ez is...
Azt hiszik: ettől mind megenyhül
Kit üldözött a Nemezis?!
Ki kiguyolt mindent, mi égi,
Mesének tartva B i b l i á t,
Gyalázva Ur testét s keresztet
Elkövetett annyi hibát;
Üzkeredett női erénynyel,
És ember térsát lopta meg...
Kesztyüs kezével vért is ontott
Melytől a szív borzad, remeg;
Eladta hitét és hazáját;
Volt fizetett hóhér „s p i o n“...
Mint „n a g y h a z a f i“ verte mellét,
A k o n c z é r t állva a sikon;
Henczi szobrárt megkoszoruzta...
Hogy rá pillantson a király,
Az ily firmáknak nincs moráljuk,
Ez ke előtt, p é n z“ a m o r á l!

Az 1847 évben ugyan már említés van tőle az egyházi jkvben, hogy az ispotályban fiuk létszáma 180-ra, a leányoké pedig 80. emelkedett, miből az tűnik ki, hogy oda vegyesen járnak fiuk és leányok, de hogy melyik évtől datálódik eme vegyes iskola, azt nem lehet tudni.

Azonban az iskoláztatás nem valami erős módon állhatott a 18. században s a 19-ik elején. Erre lehet következtetni a tanítók ama kifakadásából, hogy a szülők egy két hónapig járatták gyermekeiket, míg a betűket megismerik, aztán elfogják az iskolától. Ennek legfőbb oka abban keresendő, hogy a szülők gyermekeik oktatásáért díjat tartoztak fizetni, mi azonban sehogyan sem fizették nekik s volt rá eset, hogy némely szüie néhány hónapig egyik iskolába járatta gyermekét, mikor pedig eljött a tandíj fizetés ideje elvitte másikban s sem itt sem amott nem fizetett. Pedig az egyház kedvezményeket is tett. Az árvagyermekket saját költségein taníttatta így az 1762. évben 90 leánygyermekért 73 Rforintot és 11 kr. fizetést, a szegényeket pedig tandíjmentességben részesítette.

Mind az által az iskoláztatási viszonyok nem javultak. A szülők adónak tekintették gyermekeik iskoláztatását, nem sokat gondoltak vele, a gyermekek legnagyobb része tudatlanul nőt fel. Azonban nemcsak minálunk, hanem talán az egész országban így volt az ebben az időben, legalább ezt mutatja ama hirdetés, melyet az 1872. évben hazról-házra hozdottatott. Eme hirdetés nem éppen csekély fontosságú s világot vet az akkori idők iskoláztatási ügyére, éppen azért ide iktatjuk:

Hirdetik, — hogy Ő es. és kir. felsége kegyelmes rendeletéből ennekutánna semmi kezi mesterséget tanuló v. czelebeli inasok, legények fel nem szabadíthatnak, sem ha meg akarnának házasodni jegyeseikkel össze nem e kettelek addig, míg a helybeli parochosuktól és Predikatoroktól bizonyosság levelet nem mutatnak, hogy a vallásra s erkölcsi tudományokra tanítottak s azokból examináltak. A n n a k o k á é r t s z o r o s k ö t e l e s s é g ű k n e k t a r t a s á k — m i n d e n s z ű l ő k, h o g y f i u é s l e á n y g y e r m e k e i k e t i r á s-

r a é s a k e r t u d o m á n y o k r a t a n i t a s s á k.

Az első iskola telek vétele 1821-ben történt.

Ugyanis k. Csapó utcán ifjabb Bornyai Györgyné, Jóna Katalintól a nemes város 3500 rforinért egy telket vásárolt iskola, ez ma is fenáll s ma is iskola helység.

Ugyanerről az évről már azt is tudjuk, milyen volt a növendékek létszáma.

A collegiumi elemi iskolába járt 1400. A tiz leány iskolába 1157, összesen 2557 gyermek részesült elemi oktatásban, A mi, tekintetbe véve a tantermek és tanítók csekély számát, kedvező eredménynek mondható.

Az árvák iskoláztatásával azonban az egyház nem igen lehetett megelégedve, mert a revizio alkalmára a tudományokban való előmenetelüket csekélynek találta s a publikus és privatás praceptoroknak szoros kötelességökbe léteit, hogy az iskolába járó egyházi árvákra különös figyelemmel legyenek.

Az 1824-ik évben a csapó és czepléd-utcai lakosok kérték az egyháztanácsot, hogy részökön állíttasson fel fü iskolát, mert gyermekeiknek igen messze van a collegiumba járni. Az egyháztanács azonban a szülők eme kerelmét nem teljesíthette, azzal indokolván határozatot, hogy még messzebb eső helyekről is feljárnak a collegiumba.

Az 1829-ik év ismét nevezetes fordulattal állott elő. Ugyanis a collegiumi elemi osztályok mellé egy ugynevezett szoktató iskola állíttatott fel a legkisebb s az időközben feladott gyermekek számára.

Az egyháztanács örömmel értette meg eme classis felállítását, mely által a helybeli szülőknek mód szolgáltatódik arra, hogy gyenge gyermekeiket jókor és előbb is, mint a tanulóra alkalmasok volnának, iskolába járassák. hogy ekképen azok, a kikre talán maguk a szülők otthon foglalatosságaik miatt eléggé nem vigyázhatnak, a könnyen történhető elromlásról megőriztessenek s előre figyelmetességre szoktatódjának.

Azonban ez sem volt képes az iskoláztatás ügyének nagyobb lendületet adni.

A város árvái közül igen sokan nem jártak fel az iskolába, miért az utcai kiküldöttek megbizattak, hogy legalább 3 hónapban

egyszer látogassák meg az árvákat s azok állapotáról, iskolai előmenetelükről jelentést tegyenek.

Ehez járult még az is, hogy az 1842-ik évben ismét jött egy királyi rendelet, mely a városi tanács utján szoros kötelességévé teszi a szülőknek gyermekeik iskolába járatását. A tanács e tárgyban nem tudván semmi fontosabb lépést tenni, megbizta az utcabeli szénatorokat, hogy a tankötelesek névjegyzékét készítsék el. Hogy azonban eme tanácsi határozat teljesedésbe ment-e, vagy csak egyszerűen papíron maradt, nem lehet tudni.

A gyermekek iskolába adása is igen rendszertelen volt, mindenki akkor adta fel, mikor akarta. A tanítók sokat panaszkodtak ez ügyben, hivatkozva munkájuk sikertelenségére, a tanítási idő elvesztegetésére, szétforgácsolódására, míg végre az egyháztanács belátta ama szokás tarthatatlanságát s a tanításra oly benyúlólag ható voltát s átírt a városi tanácshoz, hogy a gyermekek rendszeres időben való feladására nézve intézkedjék.

Az utcai kapitányok házaként hirdették ki az iskoláztatásra vonatkozó rendeletet, de nem lett semmi fogantatja, a szülők továbbra is folytatták a megszokott utat és módot, gyermekeiket a pünkösdi után kezdődő év után sok-sok idő múlva adták fel. — Így tartott ez egész 1859-ig, midőn a leány-tanítók ismét folyamodtak az egyháztanácshoz az iskolai év egységes kezdetéért, mely kérésre kimondta az egyháztanács, hogy a gyermekeknek iskolába feladhatása idejéül minden évben a pünkösdtől számítandó egy hónap tüzetik ki véghatáridőül s ezentúl csak a felügyelő lelkész elé terjesztendő indokolt elkérés folytán előálló kérelemnek adatik hely.

(Folyt köv.)

Hadházi élet.

H.-Hadház, 1896. jan. 20.

Tekintetes Szerkesztő ur!

Becsés lapjának mult heti számában hozott két hadházi levél élénk szenzációt keltett itt. Kommentálták az azokban traktált ügyet körökben, társaságokban, s még talán valami

S sírkövkön ez lesz bevésve
Szépén: „Non omnis moriar“!

* * *

Hát már hiába! — így van ez jól
Die-érjék őket a kövek;
Az ma „derék“ a ki minél több
Elvelenséget elkövet!
Ki uszik, megy, halad az árral,
Mely sok piszkot magába szed;
„Irányadó“ körök nem nézik:
Azt, hogy van-e elég eszed?
Fejed lagy-e benőtt e már jól?
Koponyádban nagy é az agy?
Hanem csupán csak azt tekintik:
Ki az apád? ki fia vagy?
Szarmasztál-e híres Nimród-tól?
Meótisz tónál ki lakott?
Eladta-e az ősiséget?
Apád mit potyára kapott?
A kuriát hét szilva favál
A regalét eladta-e?
Ezt nézi ma kenyérsztásnál
Első sorban a hótvolé.
Azt nézik, tudsz-e hajolni
Orroddal a földig, porig?
S szoknyák körül milyen vitéz vagy?
Na! midőn a cipő szorít?
Adogatsz-e éjj zenéket?
A nőknek, ha úgy jön a sor,
Ma ilyen „jeles“ ember-keket
Idő és kor el nem sodor!
Tudsz-e kongni, mint üres hordó?
Banketteken imádvá mást,
Minden ha-zontalan dolognál
Csapva nagy murit, aldórást.
Azt is nézik, milyen hited van?
Pápista-e? — eretnek-e?
Modorodert kaczer menyecskek

Karolnak-e? szeretnek-e?
Mehagyod-e magadat venni
Választásnál — mint a barom
Eladó-e tested lelked?
Csak ezt mondani akarom!
Van-e elved? ezt is tekintik
Mert ha nincs: ugy neked szüret...
Karolnak! — a hátad mögött meg
Csinálnak rád számár fület;
Kinevetnek, mint rongy teremést,
Mint vak eszközt a küzdteren;
Ugorka fára ma felmászol,
Csak légy „ügyes“ s jellemtelen!
Ki elvonul bölcsészettel,
És bolyong kopir tájakon,
Hol nem esőkös viragokat meg
Mert nincs virág a fuvalom,
Az oly ember „obscurus“ senami,
Koplat, s ha kap iszik vizet,
Mért nem kapálsz? mondják kicsinlői
Midőn a föld jobban fizet.
Magasztos elv! Midő igazság?
Vessen a ki dologtalan,
Sok hivatalnok meg henyéve
Éljen gond nélkül bölögán
Pipákolva, és lesve azt csak
A „hivatott főnök“ megy-e
Haza? — hiszen fizet az állam
Ugy is fizet jól a megye.
Nem így van-e e mai korban
Nem így van-e kérem alásón?
Mindenki szálljon önmagába
És sz ve körül kaparásszon!

* * *

Sajat szívünk körül babrálni
Bizony, bizony nem jól esik;
Fának is faj ha gyenge ágát

Bicskiával vágják nyesik.
Ily érzékeny a szív mi bennünk,
Nő szívével játszani már,
Elszédit a szerelmi mámor,
Éltet az üdv, a kéj s varázs!
Nőket olykor b o l o n d á tenni,
Megaszni léhán, czudarul,
Nappjainkban ezt praktizálja
Városokon, falun sok „ur“!
S a luddá tett hiszékeny lányon
Menyecsken csak egy jót nevet;
Nem gondolva ám mit se azzal
A szi ven vágott-e sebet?
Mégmérgezve azt, meg örökre,
Szétszórvá a menny csillagot,
Mely mennyország a nő lelkében
Többé oly szépen nem virít.
Mert csillagi széjjel zavarva
A posványba lehullanak
Szép holdvilágos éjszakákon
Elyyelik a sáros tavak;
S a lélek fényét elveszítve:
Zuhan magasból lefelé...
Oh nők — összetépett szivekkel
Mond játok csak! — nem úgy van-e?

* * *

Midőn az Ur végezte művét,
Ugy olvasám, hogy megpihent.
Átgondolt multat és jövődőt
Szépnek találta a jelent!
Csak az embertől ir t ó d z o t t e l
Mindjárt teremtés kezdetén
B-nne c-alódvá felsőhajtott:
„Banom, hogy az embert teremtém!“
(Járm)

jó is származhatnék belőle, ha akadna olyan erős köszörűkő, a ki (szándékosan írom így) a személyes ellentétek anglus beretvához hasonló élet megtudná tompítani.

De nem akarok ebbe az ügybe beleavatkozni. Végezzék el azok, a kik kezdtek. Csak a hatást akartam jelezni, hogy abból következzék, arra a különben már rég hirdetett igazságra, hogy mégis csak erős izgatószer az a nyomda festék s nem árt, ha ott, a hol a társadalmi élet, lassu, pettyhűdt vérforgása miatt bizonyos körök kezdenek fészket verni a társadalom organismusába: néha-néha felkotorjuk azt — egy adag nyomdafestékekkel.

Ezért igen kérem a tek. szerkesztő urat szerződtes en itt egy rendes tudósítót. Vannak ám itt toll forgató emberek, uti docet: Debreczeni Ellenőr.

Most pedig legyen kegyes elfogadni engem rendetlen tudósítójának.

Társadalmi életünk sűrű sötéttség-be egy fénysugárt vetett a helybeli: Polgári Dalegyület f. hó 18-án megartott dalestélytel egyb-kötött tánczvizalma.

Erről óhajtom tudósítani a nagy világot. Előbb azonban ennek a dalegyületnek a genealogiáját adom elő. Ennek is oka van, a mi később majd kitudódik.

A dalegyület az 1893-ik év őszén alakult. Kik hozták létre? Nem adom át az örökkévalóságnak, mert tudom, hogy nem alacsony dícsérvagy volt tettöknek ruhája, hanem magasabb nemesebb czélok lebegtek szemek előtt.

Czéljuk volt szélesebb körben a nép homályosabb erkölcsi világában faklyát gyújtani a dal lelket emelő, szívet nemesítő kulturának. Czéljuk volt a társadalmi élet po-hadt vízének felfrissítése.

Czéljuk volt annak a chinai falnak rombolása, mely itt az intelligencia s a polgárság között, különösen társadalmi tekintetben közügyeink nagy kárára fennáll, s mely a különben is csekély számu intelligenciát akadályozza abban, hogy azzal a súlyllyal hasson a közjavára, a közszellem javítására, irányítására, a mely hozzá méltó s töle elvárható volna.

Végre czéljuk volt a vallásos s hazafias erzelemnek idő s alkalom felhasználásával fokozása, erősítése.

Mit ért ez el és mit nem ezek közül: kitűnik a következőkből.

A dalegyület minden évben rendezett egy dalestélyt — s a legodaadóbb igyekezettel törekedett arra, hogy ez a művelt osztály kevesebb igényeit is kielégítse, a többek között, — minden ilyen alkalmmal a debreczeni főiskolából kért s nyert meg közreműködésre két kiváló szavalót.

Minden év márczius 15-én nyitvános ünnepélyt rendezett a nép ezreinek részvétele mellett. Gondoskodott — az általa előadott hazafias dalok mellett — a nap nagy emlékeihez méltó alkalmi beszéd tartásáról s a hatás fokozása végett a debreczeni főiskola lelkes tanuló ifj-ága közül nyert meg egyet-kettőt, a kik alkalmi, hazafias szavataik által emelték az ünnepély díszét, melegét.

S hogy a népszabadság, a demokrácia diadalának emez ünnepe jelentő éget kül-öleg is demonstrálja: a kaszinó s polgári olvasókör egy összes közreműködésének kikérése mellett a nap estélyén bankettet rendezett.

A történeti hűség kedvéért itt megjegyzem, hogy hogy a kaszinó a banketten még ideig mindig kevés számmal volt képviselve s részben külön ünnepelt.

De hát a tél összes napjai alatt megizmosodott jég sem olvad el a tavasz első nyhe szellője a természet törvényének azonban végre is enged.

Ez a természet törvénye s én nem szüntem meg remélni, hogy ez erkölcsi téren is érvényesülni fog itt.

Az év utolsó napján rendesen, ez évben pedig a honakotás ezredik éve első napján új évben is — közreműködött az isteniszteleten.

Mikor a magyar ég messze földeket beragyogó csillaga, Kossuth Lajos, elhunyt, az emlékének szentelt gyászszertartás méltóságát közreműködésével emelni szintén törekedett.

Kossuth Ferenczet városunkon keresztül utaztában dallal üdvözölte.

A humanizmus oltárán is áldozott. A múlt év pünkösdjén rendezett népmulatság jövedelmét 40 frtra kipótolván, tizenkét szegény iskolás gyermeket ajándékozott meg meleg téli ruhaneművel.

Nunc venio ad fortissimum veni! — Az ezredév hajnalán, mikor az éj csendjében a harangok messzehangzó nyelve a szent haza új ezred éves életéért imára hívta fel Hadház jó magyar népét, onnan a toronyból, a harangok mellől, hogy meghallja azt a városzélén szalmafedéles házikójában lakó szegény ember is, a kinek ép oly kedves e hon — apának vérével s verejtékével aztatott földje, mint a központon lakó jobb módúaknak, onnan zengte el az intő szózatot: »Hazádnak rendületlenül légy híve óh magyar! s a magyar nemzet fájó panaszzal vegyes imaszor énekét: »Isten, áld meg a magyart!

Megbűnhötte már e nép a multat s jövendőt.

Itt jön aztán már annak az oka, miért kellett nekem a dalegyület genealogiáját most elmondani. Mert ez a nemes intentióval kigondolt s végrehajtott tette torkára forradt az én naiv lelkü dalos barátainknak, a kik azt hitték, hogy azzal csak emelik a határt, ha onnan, a honnan az imára hívó harangok szólnak, azaz énekelnek ők — hogy az egész város meghallja — az emberek szívéhez, lelkéhez a haza életének ebben a monumentalis percezeiben.

A Debr. Eil. egyik helyitudósítója kigunyolta őket érte. Sajnálom, hogy ez csak most jutott tudomásomra, mert az a nevezett hírlap az itteni olvasó körökben nincs megrendelve. Tudtommal egy-két példányban jár ide, az is egyik talán a tudósítónak tisztelet példányja, a ki valószínűleg eltette azt méltó helyre — a bogár gyűjteménybe.

Ha előbb tudtam volna, bizonyára alkalmat veszek, hogy kellő értékére szállítsam a dalárda által meg nem érdemelt, rosszakaratu, gúnyos közleményt. Így már csak hadd pihenjen az író babér-levelein. A dalárda tisztelteti s azt izeni általam, a amit az öreg, világ látott Pulszky mondott egy analog esetben: »a kutya ugat, a karaván halad.«

Ezen nem kicsi, de szükség s kitérésemért bocsánatot kérve átveszem immár a bálí tudósító szerepét.

Azon kezdem, a min végezniem kellene, hogy a kik ott voltak, egy jól töltött est s éj emléket vitték magukkal.

Három faktor működött közre az estély sikere érdekében: a dalegyület, a helybeli működvelő zenekar, s két derék debreczeni diák: Futó Endre és Maklárj Pap Mór urak.

A változatos műsor folytonosan ébren, elevenességben tartotta a közönség érdeklődését. A dalárda preciz. különösen a piánokban finom előadása a debreczeni vendégeket is bámulatba ejtette, váltig csudálkoztak, hogy lehet Hadházon ilyet produkálni. Haj! bizony sok fáradságba került ez a kitűnő karnagynak, Ivánka Zoltánnak és a buzgó szólamvezetőknek: a páratlan türelmü Tatar Gábornak s a jó muzsikus Varró Ferinek; no meg a kitartó, odaadó, lelkes tagoknak.

Legyen jutalmuk az a tudat, hogy szép s nemes dologban fáradoztak, és az elismerésben nem fukarkodó közönség rokonszenve.

A működvelő zenekar nem épen lámpaláz nélkül kezdte édes-bus magyar nótáit, de a kedves közönség biztató tapsain neki melegedve, olyan tüzzel húzta a ropogós csárdást, hogy pezsgé-be jött rá még az öregebb emberek csendes vére is.

A két diák? Mikor nem tett ki magáért a debreczeni diák? Futó Endre a könnyekig megindította, Maklárj Mór meg a könnyekig megnevettette a publikumot.

Fogadják köszönetünket a nyújtott szellemi élvezetért, a melynél ugyan edesebb jutalom nekik azoknak a kedves kis kacsóknak csattogó elismerése, a miben igazán bőven volt részök.

Hogy kik voltak jelen a bálon: én bizony, ha a fejem leütik sem tudom, annyival inkább, mert a fejem sem volt helyén a sok szép leány

és menyesskék miatt. (A nevemet kérem ki nem tenni e közlemény alá, mert feleséges ember vagyok.) Annyi bizonyos, hogyha báró Fehérváry ilyen anyagból szervezné a honvédséget, akkor igazán ellenállhatatlan lenne az, még szerkesztő ur se szidná akkor a m. k. u. k. honvédelmi miniszterünket.

Kivilágos-kiviradtig folyt a táncz. Csak egy a kifogásom. Minden harmadik tour-táncz volt. Jól esett ugyan látni, hogy a mi tősgyökeres hajdúaink a csiszegős-cso-zogós hopszot, dreischrittet is megmagyarosítják, de mégis csak akkor vidult az én lelkem, mikor a délczeg, tüzes, negédes magyar csárdást rakták.

Még csak egyet. Az intelligencia egy része távolétével tünt fel. Némelyek holmi személyi differenciákra viszik ezt vissza, mert hát tetszik tudni, mégis az másutt is, itt is. A baj csak az, hogy vannak, a kik a neheztelést átviszik arra a körre, egyesületre is, melynek az illetők tagjai.

De azt hiszem, ezuttal csak olyan egyhamar jelenséggel állunk szemben, melynek társadalmi életünkre semmi komolyabb következménye nem lesz, annyival inkább, mert a dalegyület nem hajlandó ezért neheztelni. Az nem bántott meg senkit. Bántva sem érzi magát, úgy gondolkozván, hogy itt azoknak van vesztesége, a kik elnem jöttek.

Most pedig engedjen meg t. szerkesztő ur, hogy ilyen hosszúra nyult a levelem. Tegye ki kérem, ígérem, hogy esztendeig megint nem írok.*

Fogadja igaz tiszteletemet.

* Ellenkezőleg! A ki ilyen pompás, eleven humorral tud írni, azt, minél gyakrabban jön, annál szivesebben látja a Felelős Szerkesztő.

Színház.

Blaháné Debreczenben. Blaháné értesítette Tiszay szinagazgatót, hogy márczius elején négy előadásra okvetlenül lejö a színház egyuttal a szinpadtöli bucsuzásának kezdete is.

Than Gyula népszínműve Than Gyulának a »D. R. U.« t. szerkesztőjének zajos sikert aratott népszínműve a »P a r a s z t h ü s é g« a jövő hó közepén kerül újra színpadra. A kitűnő népszínmű szerepeit már kiosztották s azok a legjobb erők kezeibe kerültek. Az előadás iránt nagy érdeklődés mutatkozik.

Siroki románcz. Nem nagyszámu közönség előtt került színpadra tegnap Abonyi L. népszínműve. Egy kis baleset is történt mindjárt az előadás kezdetén. L u b r i n e z Julia ugyanis a szinpadon hirtelen elájult, mire a függönyt leeresztették. Mikor később magához tért, kezdhették csak el újra az előadást. A szereplőkről csak a legjobbat mondhatjuk le számítva azt, hogy egy némelyik szereplő néha kiesett a palócz dialektusból és a leggyönyörűsebb debreczeni dialektusban beszélt. T i s z a y n é (Marcel), kit szinpadra léptekor remek virágkosárral leptek meg tiszteletöl, sikkesen játszott, de talán pazar öltözetnek mondható az K e s k e n y Pista árvánjának, a melyben különösen az első felvonásban megjelent. K r é m e r kitűnően alakította a jó palóczot S z o m o r u Pistát, H a d a y (K e s k e n y Pista), K l e n o v i c s n é (felesége), jók voltak, R ó z s a h e g y i is játszott, sőt énekelt is.

Új színmű. T i s z a y Dezső megszerzte R u t t k a y fővárosi újságró énekes színművét a »H o l t o m i g l a n a t«, mely a népszínházban csak nemrégiben került először színpadra és kasszadarabnak bizonyult.

Ujdonságok.

* Kossuth Ferencz országgyűlési képviselőt a m i n d s z e n t i függetlenségi és 48-as kör diszelnökévé, a t i s z a f ü r e d i polgári kör pedig tiszteletbeli tagjává választotta.

Az írók, hírlapírók és művészek köre, miután Dr. Barth a Béla elnökük visszatért Szathmárról, most már újra hozzáfog a komoly munkához. Vasárnap, f. hó 26-án d. u. 1/2 3 órakor tartja első választmányi ülését a főiskola kistanácstermében a következő tárgysorozattal: 1. Elnöki és titkári előterjesztések. 2. Intézkedés az alapszabályok tárgyában. 3. Intézkedés a taggyűjtést illetően. 4. Indítványok. A választmány t. tagjait ez uton is bizalommal kéri az elnökség a pontos megjelenésére.

Kik vesznek részt a bandériumban?

Debreczen sz. kir. város törvényhatósága diszbandériumban való részvételre eddig a következő urak jelentkeztek: Vecsey Imre, Király Gyula, Medgyaszay Miklós, Riekl Antal, Sesztina Jenő, Steinfeld Antal és Medve Zoltán. Ha ezeken kívül mások is óhajtanának részt venni, arra nézve a polgármester határoz. Egy miniszteri leirat arra szólítja fel a törvényhatóságot, hogy a bandériumba igyekezzenek belevonni a népies elemet, meg pedig könnyen érthető okokból, a melynek politikai alapjuk is van. Erre nézve a tegnapi delután tartott kiállítási bizottsági ülésből megbizák Király Gyulát, Váczy Jánost és Steinfeld Mihályt, hogy tegyék meg a szükséges lépéseket. Király Ferencz indítványa folytán pedig külön megbizást adnak Steinfeld Mihálynak arra, hogy a bandérium vonatkozólag lépjen közvetlen személyes összeköttetésbe gróf Andrássy Tivadarral, ki a bandérium szervezésével van megbizva és a beszerzendő információk alapján intézkedjenek a továbbiak iránt.

Harczásati lóter Debreczenben.

A m. kir. honvédelmi miniszter kerte a városi hatóságot, hogy harcszerű lóter felállítására adjon valamely helyet a városon kívül. A város felírta a miniszterhez, hogy e célra legalkalmasabbnak találja a »Hortobágyot.« Erre a miniszter — egy ma érkezett leiratában — azzal válaszol, hogy a város a debreczeni harcszerű lóter biztosítására vonatkozólag nem nyújt kellő tájékoztatást. A miniszter szerint e célra legjobb volna a N Zelemér dűlő, mind közelségénél, mind pedig fekvésénél fogva. A leiratot legközelebb tárgyalni fogják.

Eutasított kérés. A decemberben városunkban kiütött sertésvesz alkalmából emlékezhetnek rá olvasóink — mily radikális esz-közhöz nyult a városi tanács. Isten tudja, mily óriási szerencsétlenség és károk keletkeznek akkor, ha Lidermann Mihálynak a cserén levő inficiált sertésállományát el nem pusztítják a föld színéről, A 240 darabból álló sertésállományt leszurták az utolsó darabig. A város akkor azon óriási veszteségért Lidermann Mihályt kárpótolta 300 fttal, azonban megígérte a károsultnak, hogy kéri fogja a földmivelésügyi minisztert, hogy kárpótolja Lidermann a kisajátított sertésállományért. A földmivelésügyi miniszter egy ma érkezett leiratában elutasítja a várost e kérésével, azzal indokolván ezen elhatározását, hogy csak olyan veszteséget térít meg, a melyeknél a kiállítását ő maga rendeli el.

Az osztályorsorsjáték sikere. A legri-degebb pessimismus is megszűnik, ha látja, hogy a szerencsejáték teren még mindig lehet sikereket elérni. Az alig néhány hónap előtt lelojtot »Magyar Osztályorsorsjáték« megértette mindenkivel rendkívüli előnyeit, minélfogva az igyekezett, hogy abban részt vegyenek, oly általános, mondhatni oly önkénytelen vágyat képez, minő semminemű más sorsjáték papírjainál nem észlelhető. Lehetséges, hogy ezen fenomenális jelenséghez az I-ső sorsjáték eredményei is nagyban hozzájárultak, hogy t. u. a nyerők rendkívül nagy száma eme sorsjegyek jó hírét elterjesztették; valószínűbb azonban

az — hogy a »II. Magyar Osztályorsorsjáték« játékterve, mely hasonlíthatatlanul kedvezőbb mint az I-ső, indítja a sokaságot, hogy ezen sorsjegyek birtokába jutva, szerencsét próbáljon. És itt mindjárt fel is említjük, hogy ezuttal a nyereményesélyek oly kedvezőek, mint egyáltalán csak gondolható: 120,000 kibocsátott sorsjegy közül 45,007 darab nyereményekkel huzatik, köztük oly magas összegekkel, melyek még egy nábobot is kielégíthetnének.

A »II. Magyar Osztályorsorsjáték« három osztályba osztott; egy-egy osztályra érvényes sorsjegyek ára 20 ft, azonban teljes (mindhárom osztályra érvényes bíró) sorsjegyek is kaphatók. Ha valamely teljes sorsjegyek a száma már az első osztálynál nyer: — ugy birtokosának a nyereményösszeget felül az értékelenné vált sorsjegyek második és harmadik osztályra befizetett összege is visszafizetetik. Ugyanaz áll akkor is, ha a teljes sorsjegy a második osztály huzásánál nyereménynyel huzatik, mert akkor a harmadik osztályra való érvényességért befizetett összeg adatik vissza a nyereményen felül.

Hogy oly egyéneknek is hozzáférhetővé tétessék a »Magyar Osztályorsorsjáték«, kik egész sorsjegyért 20 forintot vagy nem áldozhatnak, vagy áldozni nem akarnak, kiadatnak huszad 1 forint, tized 2 ft és felsorsjegyek 10 ft árért.

Az I. osztály huzása már f. é. február 5—8-ig tartatik meg mindazon személyiségek jelenlétében és felügyelete alatt, kiket a magas magyar kiráivi kormány a törvény rendelkezéséhez képest kirendel. Előreláthatólag a huzás előtti közvetlen napokban a sorsjegyek iránti vétkedv rendkívüli tolongásban fog nyilvánulni, miért is mindazonk, kik csekély kockázat mellett oly rengeteg nyereményesélyeket nyújtó játékban résztvenni óhajtanak, becses figyelmébe ajánljuk, hogy igyekezzenek mielőbb a »Magyar Osztályorsorsjáték« sorsjegyeinek birtokába jutni. Minden körülmények között az az egy bizonyos, hogy a »Magyar Osztályorsorsjáték« már is legszebb diadalát üli. Az osztályorsorsjáték főelarusítója: a világhírű Heintze Károly czég Budapesten.

Szabolcsmegeye átírata. Szabolcs vármegye törvényhatósága mult havi közgyűlésében elhatározta, hogy feliratot intéz a képviselőházhoz a belügyminiszter azon rendeletének megváltoztatása iránt, melylyel elrendeli, hogy a vagyontalan betegek kórházi gyógykezelési árát azon községek tartoznak fizetni, melyben a beteg illetőséggel bír. Elhatározták, hogy feliratukat pártolási végett megküldték az összes városi és megyei törvényhatóságokhoz s ezen átírat megérkezett ma Debreczen sz. kir. város hatóságához is, azzal a kéréssel, hogy a belügyminiszter feent említett rendelete ellen intézett feliratukat pártolják, vagy pedig ez ügyben a képviselőházhoz hasonló szellemben írjanak fel,

Táviratok.

Országgyűlés.

— Távirati tudósításunk. —

Budapest jan. 21.

Ülés kezdete délelőtti tíz órakor.

Elnök: Szilágyi Dezső.

Jegyzők: Illyés Bálint, Perczel Béni, Josipovich Géza

A kormány részéről jelen vannak: Bánffy Dezső báró miniszterelnök, Perczel Dezső, Wlassics Gyula, Dániel Ernő.

A belügyi költségvetés tárgyalását ma folytatták.

Első felszólaló Kolozsvári Kiss István volt, ki nagy hatással beszélt a költségvetés ellen.

Beszédében rámutatott az alföldön pusztító ragályos betegségre, a parasztszociálizmusra; mely véleménye szerint nem valódi szocialismus, hanem a nyomor szüleménye.

Utána Hodossy Imre beszélt a közigazgatás roszaságát fejtegetve, mit ő a főispánok befolyásának tulajdonít. Ő nem kárhoztolja a tisztviselőket, csupan sajnálja őket. Mindaddig nem lesz Magyarországon jó közigazgatás, míg a közigazgatási tisztviselők a főispánok befolyása ellen a miniszternél védőre nem találhatnak.

Elnök ezután az ülést öt perczre felfüggeszti.

Szünet után Ugron Gábor tartotta mag nagyhatású beszédét a belügyi költségvetése ellen, a szélsőbal folytonos tetszésnyilvánítástól kísérve.

Beszédében rámutatott, hogy Magyarországon a tisztviselők hiába fordulnak panaszaikkal a miniszterhez, ott nem nyerhetnek igazságot, mivel a miniszter a panaszok esetén a főispánoktól ker véleményyt, a kik pedig neki főkortesei.

— Legfőbb kortes a miniszterelnök — dörögte Ugron.

— Nincs megtorló igazság! Mindent párt-szemponthól mérnek. Kinevezéseknél nem néznek képességre, hanem arra, hogy minő szolgálókat tett a kormány párt érdekében.

— Magyarország közigazgatását — folytatja Ugron — a főispánok, az apró zsarnokok intézik.

— Bizom a függetlenségi és 48-as pártban — fejezte be Ugron beszédét — bizom Istenben, hogy a mai állapotnak vége fog szakadni. A költségvetést sem ő, sem pártja nem szavazza meg.

Még Balogh János beszélt a költségvetés ellen, azután elnök az ülést berekesztette.

Holnap folytatják a belügyi tárcza költségvetését.

Ülés vége delután két órakor.

A király és a bécsi tisztviselők.

Budapest, jan. 21. (A Debreczen eredeti táv.) A bécsi tisztviselők ma este tartandó bálján Ő Felsőge meg fog jelenni, a mikor fontos kijelentéseket várnak tőle azon magatartásra vonatkozólag, a melyet a bécsi tisztviselők tanusítanak az antisemitákkal szemben.

Dr Kola János szűzbeszéde.

Budapest jan. 21. (A Debreczen eredeti távira.) A képviselőház mai ülésén Ugron Gábor óriási hatású beszéde után Dr. Kola János Debreczen sz. kir. város III-ik kerületének képviselője kelt fel, hogy leverje azt a hatást, melyet Ugron Gábor beszéde keltett.

Komikus jelenet volt, mikor polemizálni kezdett Ugronnal, Dr. Kola János, ki ez alkalommal mondotta el szűzbeszédét. A baloldal folytonos kacagása közben fejezte be a szűzbeszédét, s e hatás után nem egyhamar fogja elmondani a másodikat.

Igy hát Kola
Meglakola.

Óriási tüzvész Oroszországban.

Budapest, jan. 21. A »Debr.« eredeti táv. Pétervárról jelentik a budapesti lapoknak, hogy Jekaterinov városában óriási tüzvész dühöng. Eddig 49 halottat huztak ki a romokból.

Floquet temetése.

Budapest, jan. 21. (A »Debreczen« eredeti távirata.) Floquet temetésére folynak az előkészületek. Özvegyéhez az egész világból érkeznek részvétiratok.

A királyi könyvtár égése Berlinben.

Bpest, jan. 21. (A Debreczen ered. táv.) A királyi palota könyvtára Berlinben kigyulladt. Hír szerint óriási kár van.

MUTATÓ TÁBLA.

Függetlenségi könyvtár, nyitva kedd, csütör
tökön és szombaton este 6-7-ig.

Nyilvános olvasóterem: Hétfőn, szerdán és
szombaton d. u. 3-6 óráig.

Népkönyvtár az árok-utcai leányiskolában
nyitva van minden szerdán és szombaton délelőtt
11-12 óráig.

Muzéum, a kollegiumban, nyitva van vasár-
naponként d. e. 10-12-ig.

A Gönczy-egyesület „Otthona” a keresk-
kadémia palotájában

Anyakönyvi hivatalos órák:

Délelőtt:

Hétfőn) 11-12 óráig.

Csütörtökön)

Kedden)

Szerdán) 9-11 óráig.

Pénteken)

Szombaton)

Délután:

Minden hétköznap) 2-5 óráig.

Vasárnap délelőtt) 9-12 óráig.

Január 25. Sz. Nagy Károly 50 éves jubileuma.

Január 29. Az orvos-gyógyász-egyesület bálja az „Arany Bika” dísztermében.

Február 2. Az iparos kör bálja az „Arany Bika” dísztermében.

Január 22. A debreczeni limár ifjuság táncvizigalma a „Korona” vendéglőben.

Január 25. Kőműves iparosok és segédek táncvizigalma a „Margit fürdő” nagy termében.

Január 25. A polgári kör bálja az „Arany Bika” dísztermében.

Február 15. A jogász- és tisztviselő-kör táncvizigalma.

A debreczeni kir. járásbíróóság szóbeli ke-
resekkel, kérelmekkel és nyilatkozatokkal fölvesz ked-
den és pénteken d. u. 3-tól 5-ig, a felek megjelen-
hetnek minden szerdán.

A kir. törvényszéknél jegyzőiroda nyitva
hétköznapokon d. u. 3-5 óra közt, vasárnap és ünnep-
napon d. e. 10-11 óra közt. Gyűjtőszekrényből a be-
adványok kivételnek hétköznapokon d. e. 12 és d. u.
5 órakor, ünnepnapokon d. e. 11 órakor.

Szerelmesek monológjai.

Irtá: Vértessy Gyula.

V. A poéta

— Eh, az ördögbe is, ennek a Margitnak
megint vers kell! Tudok is én most neki írni!
Epen olyan kedvemben vagyok! A házbért se
tudom kifizetni, egy váltómat pedig tegnap
ovatották meg! Igazán alkalmas idő a köl-
tészre! Vers nélkül meg nem tudok vele meg-
maradni.

De hássuk csak hátha akad itt valami
kézirát!

(Kutatni kezd az íróasztalán s végre talál
egy verset.)

— Nene, hiszen ez még meg sem jelent.
Persze, hogy nem! Írmahoz írtam tavaly Egé-
szen csinos:

— Te hűvös, bájos édes asszony!
Sötét hajadnak minden szála
Az én örök tulajdonom . . .

Asszony, sötét haj! Ezek nem passzolnak.
Margitnak kék szeme van és szőke haja. Meg
azután nem is asszony. Lásuk csak, mit is
lehetne beőle csinálni?

— Te hűvös bájos édes angyal
Fényes hajadnak minden szála
Az én örök tulajdonom . . .

Pompán megy! Holnap kiadom. Képzem,
milyen boldog lesz a kis Margit.
Hohó, a végét is meg kell változtatni.
Bolond dolog lett volna, ha benne marad az
Irma neve.

— Oh édes Irma, higj nekem!
Te vagy te, nekem mindenem.

Irma helyett Margitot írunk s rendben
van minden:

— Oh édes Margit, higj nekem!
Te vagy te, nekem mindenem.

Igy nit! És most menjünk valahonnan
pénzt keríteni, miután az ember nem csupán
versből és szerelemből él . . .

(Folyt. köv.)

Szoboszlói hírek.

(Jubileum. — Kaszinóból. — Mükedvelői
előadás.)

Vasárnap tartotta meg évi közgyűlését
az egyik, úgynevezett hajdumegyei takarékpénztár. Az intézet felügyelő bizottsága, igazgatósága és választmánya, ezen napot annak emlékére, hogy azon intézetet 10 év alatt a mostani vezérigazgató Adler Samu ur felvirágoztatta, ünnep-nappi tett.

A közbeesésben és tiszteletben álló igazgatót emléktárgyakkal lepté meg a vezetőség. A közgyűlés pedig az intézet érdekében kifejtett odaadó és sikeres munkálkodásának elismerésül élet nagysága arcképét fogja lefestetni. Ezen intézkedés ellen az ünnepelt több ízben s erőlesen tiltakozott ugyan, elhárítván az őt illető elismerő szavakat az intézet hivatalnokaira, de a közgyűlés egyhangú lelkesedéssel hozott határozata előtt végre is kénytelen volt meghajolni.

A közgyűlés végzével az ünnepelt tiszteletére a Bika vendéglő nagy termében fényes baquet volt, hol az elismerő, az érdemek hosszú láncolatát reszekre szedő diktók egymást érték.

Erdeme Adler Samunak, hogy az intézet hitelt nem remélt mértékben felemelje ügyes pénzügyi műveleteivel. Az ő vezetése alatt lettek a részvények felemelve 150 frt nevértéig. Elismerés illeti a „heti betétek” megalapítását, melyvel a szegényebb sorsú embereknek módot és alkalmat nyújtott arra, hogy szerény kere ményekből megtakarított filléreiket berakharják a gyűmölcsözöthetik.

Erdeme a kabai és szovati fiók intézetek felállítására. Mindezen érdemeink gyémánt követ képezi pedig azon tulajdonsága, hogy egy virágzó pénzintézet élén állva is megmaradt olyan férfinak, kiben a ridegen számító esz, soha sem hallgattatta el a szív nemesebb érzelmeit, a jóságot, ember-baráti szeretetet. Sőt nemcsak ő maga maradt ilyen, de hivatalnok társaira is ráragasztotta mintegy a szelid modort s embertársakkal való érintkezésnél a férfias előzékenységet.

Nem csalódom, ha álítom, hogy fényes pénzügyi műveleteinek, mely a hajdan „mögazabos, veres takaréknak” elnevezett pénzintézetet virágzásra emelve, — egyik alapja itt van a közönség hozzá folyamodó része tanácsadót talált ő benne, ki jó indulata ösztönzésével szolgál felvilágosítással lett légyen bár az neha az illetőre nem épen vigasztaló. Az ő körül tekintő buzgalmának eredménye az, hogy ezen intézetnél óvas nagy ritkán fordul elő, fizetéseképtelenség pedig eddig meg soha.

Méltán rá szolgált Adler Samu ur, az őt ért megtiszteltetésre s remélhető, hogy a nevéhez fűződő várakozásokat a legnagyobb mértékben meg fogja valósítani. Éljen sokáig!

A jövő hónapban a kaszinónk saját pénztára javára rendezni fog egy fényes és minden tekintetben sikerültnek ígérkező bált. A rendezőség Kovács Gyula polgármester úrral az idén, mindent elkövet a siker érdekében. A mi nálunk szokatlan, a rendezőség a hölgyek részére, emlék tárgyal szolgáló táncrendekkel fog meglepetést csinálni. A közeli vidékről már eddig is többen kílátásba helyezték megjelenésüket; a helybeli intelligencia pedig örömmel fogadta már a bál híreit is, mert az elmúlt években ilyen nagyobb szabásu mulatság nem rendeztetett.

Hajdan volt h. szoboszlón egy mükedvelői társaság mely olykor olykor szini előadásokat is rendezett. Többször kíséreltet tettek arra nevezve, hogy ezt az eltűnt társaságot életre hozzák, de nem sikerült. Most az iparos ifjuság, hogy az ipartestület díszes helyisége felépült, mükedvelői testülettel alakult s a jövő hó végén előadást fog tartani. Ez is mutatja iparosaink törekvő igyekezetét.

Lovas-Hajdu.

Közgazdaság.

Kőbányai sertés-piacz.

Január 20.

Hozott sertés árak: 1. Magyar első rendű

Öreg nehéz (páronként —400 klgon felüli sulyban) — — krig. 2. Öreg közép (páronként 300—400 klg sulyban) — krig. 3. Fialat nehéz (páronként 320 klgon felüli sulyban) 50—51—krig. 4. Fialat közép páonként 250— klg, sulyban 47—48—krig. 5. Fialat könnyű (páonként 250 klgig terjedő sulyban) —6 kon felüli sulyban) 44—45 krig. 7. Közép (páonként 220—280 klg, sulyban) 44—45. krig. Könyű (páonként 220 klgig terjedő sulyban) 43—44 krig. seriabi: 9. Nehéz (páonként 200 klgon felüli sulyban 48—49—krig. 10. Közép (páonként 220—260 kgr. sulyban) 45—46—krig. 11. Könyű (páonként 220 klgig terjedő sulyban) 43—45 krig. Sertés létszám 1896. évi jan. hó 17. napján volt készletben 32610 db. 1896 év jan. hó 19—19-dik napján felhajtott 1325 darab. 189 jan. hó 18-dik. napján elszállított 478 db. 1896 január hó 20-dik. napjára maradt készletbe, 32467 db. Hozott sertés üzlet irányzata lanya.

CSARNOK.

A királyi tanácsosék.

— Regeny. —

17.

Irtá: Vértessy Arnold.

(Folytatás)

A királyi tanácsos ur csak bámészködik és homlokát törölgeti nagy zavarában. Nem tudja, hogy merje-e a szomszédot bevezetni a feleségéhez, nem fog-e ő nagysága rettenetesen fölhaborodni ezen a vakmerőségen? Hat megbolondult ez a szomszéd, hogy az ő leányukat meri megkérni a fia számára?

De annyira furcsa dolgot látott már a királyi tanácsos ur az utóbbi időben, a mi nem ért, hogy már ezen sem ütődik meg valami nagyon. Isten tudja, mit mond hozzá az asszony. A mi magát a királyi tanácsos urat illeti, hisz ő nem bánja. Csak az asszony, az asszony!

Nagy fohászzkodással fölkel a padról:

— Tessék hát beljebb sétálni, szomszéd uram.

Egy darabig az forog az eszében, hátha beküldené a szomszédot magát, hadd boldoguljon az asszonyval, a hogy tud, ő meg ide kint maradna szépecsken. Fel, hogy kitör oda bent a zivatar. De hát mégsem lehet csak így beküldeni a szomszédot, mikor ilyen fontos dologban jár.

Bemennek hát együtt, a nagyságos ur lassan kullogva, a szomszéd peckesen. Az ajtó előtt még egyet pödört a bajuszán s végig begombolva a fekete kabátját.

A nagyságos asszony nem tudta mire vélni ezt a látogatást; de minthogy az ilyen megszorult állapotban lévő nagyságosok néha nyájaskak szoktak lenni, a szomszéd igen meg lehetett elégedve a fogadással.

Ő nagysága leültette a bársony székre s szerfölött barátságosan tudakozódott a Cserepes ur kedves neje és kedves fia felől.

Ez által teljesen fölbátorította Cserepes urat, kit a bársony székek, a nagy aranyos cfrázatu vázák, a japáni legyezők s a sok mindenféle csecsebecse a falakon, az asztal-kákon, — az állványokon kissé kihozott a sodrából.

Ennyi fényességet még ő soha sem látott. Hiszen nala is uri módon van butorozva a vizitszoba, mert hát Istenek telik tőle, de a mit itt lát, az szinte megdöbentti. Ejnye ezek igazán hercegi módon éltek. A főispán ő méltóságának sincs ilyen szobája. Milyen fényűzés, milyen pompa! Hogyan merje ő megkérni azt a leányt, a ki ilyenhez szokott?

De aztán eszébe jut, hogy ez mind csak szembélyvesztés, mely mögött a nyomoruság lappang, míg az ő vagyona az nem hazugság, hanem valóság. Testvérek közt is megér, a mi je van, százezzer forintot s nincs egy krajcár adósága sem.

Büszkén állhat ő akarki elé. Örülhet az a család, a melyikhez ő leánykérőbe megy.

Elmondja, hogy mi je van, bába, földje, pénze a takarékpénztárban. Ő nagysága bámulva hallgatja, hogy mit akar vele.

Végre megtudja, hogy mit akar. Meny-

MAGYAR
OSZTÁLY SORSJÁTÉK.

Az I. osztály huzása

február 5--8-ig.

Legnagyobb nyeremény legkedvezőbb esetben

Egy Millió.

FŐNYEREMÉNYEK:

600.000, 400.000, 300.000, 200.000,
2 á 100.000, 80.000, 2 á 60.000, 4 á 40.000,
2 á 30.000, 2 á 15.000, 7 á 10.000,
14 á 8000, 34 á 6000, 16 á 4000,
120 á 2000, 226 á 1000.

45.007 pénznyeremény

9.200.000 korona összértékben

készpénzben, minden levonás nélkül

I. osztályu sorsjegyek árai:

$\frac{1}{1}$	$\frac{1}{2}$	$\frac{1}{10}$	$\frac{1}{20}$
20.—	10.—	2.—	1.— frt.

Mindhárom osztályu teljes sorsjegyek árai:

$\frac{1}{1}$	$\frac{1}{2}$	$\frac{1}{10}$	$\frac{1}{20}$
60.—	30.—	6.—	3.— frt.

Ajánlja és szétküldi az összegnek postautalványon való előzetes beküldése mellett, vagy utánvétellel is

HEINTZE KÁROLY

BUDAPEST, Szervita-tér 3. sz.

Ajánlott levelek portója és nyereményjegyzék díja fejében I. osztályu sorsjegyek megrendelésénél 25 kr., teljes sorsjegyek megrendelésénél ellenben ajánlási portó és 3 nyereményjegyzékért 50 kr. küldendő be.

Nyomatott Hoffmann és Társa könyvnyomdájában Debreczenben. Főpostával szemben.